

УСТА ФОТОХРОМИЗМ

ССТА фотояреникмата

Официальной салаа

СЕКРЕТАРЬ ТОБГО СЭМЭЛЭННЭ?

СССР райкомун бэртэ
Ныганах маннайгы сүхүүх
партийнай тэрилтэтигэр партий-
най, номсонойский политээрэх
баштылалытын туруугун туһууран
партийно секретара таб, Номсо-
розоба Е. И. отчуотун илтэтэ.

Партийнай, комсомольский политтурех дыла бизнеситигер саралыммыт. Килээнкигэ 27 итээччилээх партия туһунан босподолор (пропагандист Попов Е. П.) программалаах матыры-баламмын этиһэн иһэр. Истээ-чилэр бэриэстимэлэри көтү-нэһэ сымдааллар. Ол эрэли политтурехтэн баара эрэ 17 ССКП чилинма хабыллыбыт. Коммунистар тг. Попова М. Ф., уонна Дьячковой П. И.- би-блиотекарь Пономарева А. Г. туох да биричиннээх суох үө-рөмүттөр. Арыс ССКП чилинээ араас биричиннэлэринэн ко-дунуоххотун босхоломмуттэр.

Коркин Н. Н. пропаганда-
стах ССКП историйтын үрөтөр
куруулар үрөх дыла аһы-
лыгыгар 25 истаэчи баарыг
ак билигин 11 эрэ истаэчи
халабыт. Истаэчинлар калбөккө-
лөр үстүү-түөртүү занатне ко-
тутулалар. ССКП чилина шофер
Скрибин П. Н., кинемеханик
Дычковский М. Р., ССКП чи-
лино рабочай Ченалов В. А.,
отделение старший бухгалтер
Захаров П. Д. уо-да. 4—2-ли
занатнезары котутуллар. Тус
бейиан дыкэрэ үлээбэлин сити-
биллибест. Кордорон үрөтөр
посөбнелар туттудубаттар, эби
бөриллар литература конспир-
тазмат. Истаэчинлар семина-
рдаг активистада намылах.

Барнаков Н. Р. пропагандистах үнүс сэдл программатын үзэснэр ССКН истортын үрэтэр курууок бастаан 10 истээччилээр. В. И. Ленин биографитын үрэтэр комсомольскый полткурууок ышалаа, истээччилэр 8 киби 6—7 занатне киинттын бу курууокка халбаан үөрэнэллэриттэн 3 киби сэдлдьыбат, биантин биэс истээчин котутэ-котутэ үөрэнэллэр. Онон курууок уелсай 12 истээчилэрх. Истээччилэринэн 29 ларстаах занатне котутуллубут.

Партизоро (секретарь Новго-
родова Е. И.) партийнай-поли-

[illegible]

Партия райкомун бюрота партизнай-политический үерэри тарийнига септоох хонтуруулу уонна ирдэбиллэ олхоттооботобун ийин партбүрө секретара таб. Погородова Е. П. кытаанах сэрэтин биэрде уонна бу мй ийинэн ССКП райкомун бюротун бу уураарын министрэ дүүэллээн 1970—71 сс. үөрөх дэһэллэргэ хабыллымыт бары итэччилэр илм ийин 1 күнүгэр дьили үөрэхтэрин түмүктүүр дьаһаллары ыларытар, үөрэхтэн ахкаастаммыт уонна захемиллэр бириччиннэтэ суох үөрэги үтүстүк көтүшүүт итэччилэртэри муус утар 1 күнүгэр диэри аһыһаака таһаарылар, партбүрөнү соруйда.

Бүрө кэлэр үөрэх дыллыгар
партийнай үөрэх систематын,
источниктар түс бөлүлөрүн ба-
заларын, кинилер үөрсэй уонна
теоретическай бааламаларын, үө-
рөхтөрүн учуроттан туран, тү-
гүһаалларыгар, эконоамическай
минимуму күүлү тутар мый-
нааһын түмүктүүдэллэригэр сору-
улаһатта. Үөрэх дыллын түмү-
гүзүн, кэлэр үөрэх дыллын со-
куртуктарын түһууһан үөрсэй пар-
тийнай уонна комсомольскай
муннааһаһа дьүүдэллэллэ-
хэх. ССКП XXIV съезин илти-
рыһаалларын үөрөтүнгө хас

Кытаамаах орто эскуолага Учутуулаар, нанилжэ общест-
веннай таргутааэрин үлэинтэ-
рэ. Кыннлар оройуоннаады «Са-
на олох» хаһыат кэлин нуч-
куларын ырыттарар, көһө сыл-
дыр элүүккэ мунуунулар.

Саях олох хайнал редак-
тору тб. Сидоров Н. П. доту-
ка сэлэлэн-соруути билинмиз-
рар. Ити кэнииттэ орто оскуу-
да интэр үлдэ авууна А. С.
Иванова уонна оскуола дирек-
торын үөрэх чаһылар сэлбү-
йааччы Н. П. Коркин хайнал
23—31 нүмэрдэрин сийлэн
ырыттылар, бэйэлэрин сандала-
рын эстиэр, хайаат үлэтин
туусларга туһаайан нэмкэ
этиилэни киллэртилэр.

—Хайнат элбэх сэлча үлэни
хабан утумнахтык сырдатар, —
лиир А. С. Иванова. Оросуан

бирдин производственный
объектарынан маассабай куру-
луулар түзүлгөнүздөр.

Райком бюрета оройуон бара парткомшарын уонна маҕнайгы сүбүөх партиянай тэрилтэлэрин секретардарын политбүрөһө нам ийин 1 күнүгэр диэри тэрэбиннэхтик түмүктүүлэригэр эбөрүһэстэтэ.

Бүтүүн советской дьон
«Улаһиттар дьонуттарын оро-
йуоннараады уонна муор-
таадаады Советтарын үлэ-
рин салгын туһулар ту-
һун» ССКП КК уураадын и-
стинг биирбэлини көрүстү-
лэр. Бу докумуону ханга баа-
лар болдомтолоохтук пафаллар
уонна үөрэтэллэр.

ОСКН КК уураада, дшир
Дзержинскойдэри горисполком
(Горьковской уобалте) предсе-
датель А. А. Смирнов, куорту-
теры уонна бөлүөлөттэри
сайлынарыйыны түргөтсүннэ
көмөлөөх буолара саарбыра
суох. Билинн туюх баар кыах-
ныт советтик дьон өссө үчү-
гөйдик олохолоруун туһутар
туһайыктыгыда.

Бу докумуну мэднэ—
Коммунистическэй партия социалистическэй демократическэй саймшаралга, мнэтэлэргэ советскэй бэлтэс организмын үлээлэрин тулсарыга хүнэтэ кыһамньытын сава туолута. Бийиги партиябыт олохтоох Совет суолтатын итгэнэ орууун өссө тэгүл тоһоголсоон бэлиттэтэ, кини үлэһяттэригэр советскэй государство бары ыһтар политикатын, кини демократическэй характерын илһидэннэ мэдэһитин Советтар үлээлэрин таһыммын сымалырын куруутун ейдөөххэ диэн, ленинскэй принциби сангта.

Кэлэн сыйларга икки мелу-
йунтан тахса депутаттартан
тутуулар олохтоох Советтар
үмэлэригэр кларата суох үтүө
омыты муһунуулар, Мыта,
чинский (Москва уобаласы)
куораттаагы Совет, коллор,
«Стройпластмасс» комбинат
гэртсийнай уонна кавказыны-
баный селай-аччыларын кыты-
ры бу предпритиетэ киэлини
тутуулар табаардары өгөрөн
табаарыы кыахтарын сийлини
ырынытара. Ол түмүгэр
түөрт сылы ылайбат көмүһү.

сонуну хайлаатан нэгэ билл
олорбут. Хайлаат үгилэ-өгө
адаачыларга өйдөнүгүү. Ол
эрээрн— динр кини.— оокуо-л
уорак болтуруола ситэга суох-
тус сырдаттылар. Ордук суру-
йар кини суогунаа, бийиги эс-
куолабыа олозо сырдаттаалдыбат.
Казар өгүүтэр ыччаты нитин,
сир-ийгы тематыгар үлэбэ
үрдүк эппистинизотээх буолуу
тустарынан суруйар наада. Ил-
ни тэгэ таб. Ивандоа кылаас
салайдаччыларын нигэр үлэбэ
лауучтар, оокуолатмады конс-
мацкай, тэкилтээр үлэлэрин
оолотарын суруйан тарбатарга
этин киллэрэр.

— Хаймаг — дигэрчиг, тэр-
ийсчиг, — дигр Н. Н. Коркин. Ула-
аан илэстэни тла хаһаайыста
батын соннуруоба ызар. Ана-
лаах странидалар биһирэнэллэр.
Хаймаг бүгүтү күнвээх сон-
ну таараччыларга тиздэргэ
кыһаллар. Бу ырытылар нү-
мэрдэргэ хае биһирдхилэритэр
үлэһиттэр озорор уонна үлэһит
сирдэринин иһэр үлэ. ССРС
норуотун хаһаайыстыбатын
1971—75 сс. сайдымын бы-
лаанын туһунан ССКП XXIV
съемин Директиваларын ыра-
амагын сэгээминэрин быһаан

Ол эрээри, — диир И. И. Коркин, — хаһыакка грамматическай сымба-халты үгүстүк тахсар. Олохтоох климаттар өлбөркөйдөр. Урууһу, карикатура бэчээттэммэт. Кытааһа өт дөлөнүтүн уонна олохтоох оскуола үлэтэ-хамнаһа ситэ сырдатыылыбат. Хаһыакка субматериаллар сэдэхтик баарыттаналлар.

Книжотигэр аарааччылар ма-
һымат ааспыт сымлаары үлэтин
туһунан отчуоту дьүүллэстилэр.
Тыл эһинит табаарыстар күүстү-
гэ төрүттэлэрин уонна оҕуол-
лор уусуран самодеятельност-
рын коллективтарыгар антаан
көмө репертуарнай листовтары
бачээттиргэ, салахымат, дуобат
мунууктарын төрүөргэ, саа-
лым ребустары, логической ах-
сааннары бачээттиргэ байаар-
ын бабаларын эттилэр. Көр
респондентский пост (салааач-
чы Е. Г. Попова) нэһилиэк-
отделение олобун, үлэтин хам-
найын былааннаахтык сырдатан
иһэргэ соруктанна.

БИЊИГИ КОРР.

Түмүк · сүһүөх

гэр сүүнн производство тодох,
торуттан медүйгөнтөн ордуу
кадратнай метр линолеум
уопна плитка ыдмалына.
Ширпотреб сыба тэрлалжна.
Од бородууксуя кээмэйн
улатыннарары таһынан, ба,
лачча бэргы илар кыагы үс-
ээтэ. Од барымыс бүтүнүүтэ

— *Азгаалгыя* —
БЭСИЭДЭ

предприятия, хөдөлгөөн, итгэл
барьцаа, түгээгдмэл хөрөн-
гийн Совет ойролцоо турал
хажигатаа, 150 тн-ийнхээ
солжонбай олонд дүнээр оро-
мжонгооноос барьцаа, итгэл,
чээ суулга—үлэнхтэри Си-
риэмийнхөөнхээ, 43 тн-ийнх-
чээ — культурнай, олох-данах
наадагчар, 97 тн-ийнхээ —
шөгчиддэлдигт ашигданаа туг-
туулдугчара.

Чихчигта дараах, олохтоох
Совет түүбүгэ кизиг уонна үгүс
өрүүтөөх. Донуаттар, испол-
ком комиссионарын чилиэннэ-
ра сүүһүсүн араас-араас
үлэлэригиз дьарыктаналлар:
каһаанымстыбыннай боллуруос-
тэр, олох-дьаһах, оёкуоллэр,
эргизэ, кэһилиэнэньэ ортотугар
нигэр үлэ, сыртан проблемал-
ра. Онтон да атын кырата суох
суолталаах тубүктэр.

«Мнэстэйлгэ партиа уонна
правительство политикаларын
дэһигнээхтик олоххо киллэрини-
ни халачыйар гогудар-твеннай
органнар түмүк сүһүөхтэрэ.—
ССКП КК уурааһар куорат-
тардааһы уонна оройуоннар,
дэһы Советтар сити курдук
дуолкайдык заттанналар. Ки-
иллэр абөөһинистэрэ—олохтоох
уосталтыах бары биһируостары,
онно ханнык ведомстволора
бас бэрэһэллэриттэн тутулуга
суох, араас предпринятеһар
уэлэлэрин киллэрин туран, бы-
һаарыны. Советтар быраалтара
кэллэһэ: киччэлэргэ оройуон

[illegible]

Уураах суолталаах уонна саппа пуунунан оройуоннардаагы уонна куораттардаагы Советтар дьаһалларыгар оройуон баатар куорат маһилинньэтин хаалчыһыгар албэх предпринятиелары уонна төрүтлөһү бэриһи буолар. Олохтоох бюджеткекка үчүгэй көмөнөн республика уонна уобалас бас баатар предпринятиелары барымыстарыттан Советтар и полкомналарга баатар куорат буолар. Бу баатар турар оройуон уонна куорат хаһаайыстыбатын баатары тунсарыга, маһилинньэтигэр тунсаран ту. тууга көмөлөһүөчү.

Итгнн тэмэ предприятислар
онна терилэлэр бас билэр
олох-данах фондларын олох-
тоох Советтарга бизрэр тулу.
нан бынаарыг ыдыллина. Тус-
гаах оройуон нэһилиэтиньэти
хааччылар коммунальнай ха-
найыстыба объектар эмиэ
олохтоох бынаастар дьаһалт
ыгар бариллина.

Олохтоох Советтар исполком-
нарыгар куорат уонна оройуон
ологун ордук суолталаах боп-
сурустарын үлэлээн итхы-
лээччилэр дьүүллэртэр таһа-
арга, нэһилиэнэньэ наады-
һытын болгомотомоохтук үө-
рэтэргэ, оһон советскай дьом-
коммунизм тутууччылар—
үүһүн иһэр наадыһыларын
ордук толору хааччыларга
сүбэлээнэ.

Карелияда кыялы иштэр
Петрозаводскидагы фабрика
инир бастыг көрдөрүүлөз үйд
ахлайластыбатын продукцияте
Минна аасиат шатилеткара
20 мөлүйүөнүнөн тахса сымыгыт
алышына. Оттон байылагы
ырга фабрика коллектива 20
мөлүйүн сымыгыты бирер со-
руктаах.

С. Майстериан фотота.
ССТА фотохрониката.

Оройуон тыатын хабарысты-
батын үлэһиттэре патистка су-
рудахтарып толорууга уюна-
лара толорууга биллэр-көстөр
иниһиһилэммиттэре. Ол эрэс
тин өссө үчүгэй бралуорун тл
эһин үлэре кэмэ көтүүүүз
баалара хартыстабытара.
Билгичи бу сүрүлүттүгэр одо-

Хиймэлхүстэйбалар матгара	Билэс сымла туһата суох еддэ (тобо)	Этингэ сүтүк (центнер)	Харчынаа хоромньу (Т.Г. сымл.)
Ленин	1418	2794	392,7
Эрмэн Эрмэтин	1608	3135	444,8
Калнин	637	1501	181,6
Кл. Маркс	527	980	147,2
Суббузуснай	3331	6534	921,7
Ормус үрдүнэ	7521	14744	2088,0

Табигаттан хөстөрүйэн, 1966 — 70 сс. өлбүт ынах сүөһү ахсаана Ленин. Калинин ууһа Карл Маркс заттарынан холхостарга 1969 сэл бүтөһүгэр баар ынах сүөһүлэрин ахсааныгар, өттөн ити сылларга өлбүт сылгы ахсаана Ленин датынан холхоска 1967с. баар сылгы ахсааныгар тэннэһэр. Туһата сүөх өлбүт общественилай сүөһү туһуннаах ийлаһымынан эхкэ дараан таһаарлахха, 1474 тонна эхкэ тэннэһэр. Ити дата 1967 сылга оройуон үрлүмүн оройулуубут өттөн 68 тоннанын ардуу (ити сэл 1406 тонна эт оройулуубута).

Оңөн ааспыт пятилетка үстэ-
тыгар сройуон хаһайыстыбала-

Хөдөө аж-гэр ахуйн үйлдвэр хүний хүчин хүч	Бүтээгдэхүүн төрөл хүний хүчин хүч	Төрөл хүний хүчин хүч	Төрөл хүний хүчин хүч	Хөдөө аж-гэр ахуйн үйлдвэр хүний хүчин хүч
Дамуу	5386	4174	1212	22.5
Эрдэнэ, Эрхтэн	8989	8525	464	5.2
Калинин	3010	2679	331	11.0
Карл Маркс	2929	2749	180	6.2
Сүхбаатар	13300	11557	1743	13.1
Оройн үйлдвэр	33614	29684	3930	11.7

Агаардас ынах кытараабынын тэм заспыт итилетх сыллартар 3930 нырбайн итүдс иллэбыт, ол аата итиччэ ынах сүөһүнү кыйаан ииптэттибит. Денин уолуна Бард Маркс аатынан колхозтар бу дүүл сангытыгар итиччэ сүөһүнү нитэн туруорбуттара. (3923 тобо).

Бүгдхэн нь татараагүйн ордук эл-
бэхтэй Ленин. Субуруусхай загвар
халайцтай бэлэртэй
сүүлээр өмхөн таваарчдын
чөрвөгтөн байнгынрга тийшлэр.
(А) ага кинизэгэ бүгд сэл үс-

төн бикрестеригэр, одух об-
щественнай сүөһүнү көрүүгө
харайымыга тахсыбыт үлэ тэрэн-
һинигэр итэрдэстэргэ тохтуохтут.
Онно үгүс сүөһү туһата суох
олууттун, албах ынах кытарал-
һымын ахтылахпыт. Итинни ман-
нык, бастахы таһыантан саа-
дылыбыт.

ра түөрт эра сый этн оңорууга үлэлээбит курдук буолан тахсаллар. Эбэтэр биир сый тухалыманан дьарыктамматах курдук көстөллөр. Оттон итинтэн тахсыбыт хоромньуну харчытыгар таһаардахха, 2088 тыһ. солкубайга эбэтэр оройуон бары колхозтаа 1966 с. киллэрбит харчынан дохуоттарыгар тэниһэр. Ол аата Ленин аатынан колхоз 1968—69 сс. ылбыт харчынан дохуотун сада буолар (кини ити көмгө дохуота 2134 тыһ. солк.).

Аппа янах маарсабайлык кы-
тарааына хааайнастыбаларга
балачча хоромньуну абаларын,
кырата суох ньочоонко табарын
иккис таблицаттан көрөбүт.

тататгыг 2955 мяах төрөөбөгө. Сууттанһын намыах кэрдигинэн ахтахха, төрүүбү ситэ ылбатахтан 430 тонна эти сүтэрэн, 795,5 тһһ. солкубайдаах ньочоокко түстүбүт. Ити суума 1968 сыл оройуон бары колхоз-тарга, совхозна ылбыт ыраас докуоттарын кээмэйигэр (803,5 тһһ. солкубайга) тэгнэхэр. Быхата пятилетка бинир сыллаары, чопчу 1968 с. үлөбит ситиһигин хаачыстыбатыннан ылар бууллааха. ити сыһынара ону

олорчу сөтөн талааларын көрүнө-
тү бузат.

1965 сылтан бэттэх государ-
ствога туттарыллар ынах уонна
сылтм этин сыаната үрдэтиллэ-
либитинан, оройуон хаһаайысты-
балара 2893 тыһ. солк. сууна-
лаах дохуоту эбин ыттылар. О-
тон эмиз ити сылларга өмө-
стөөннэй сүөһү өлүүтүттөн уон-
на ынах кытаралһынмыттан тах-
сыбыт ньочоот, ол хороннуу
кээмэйэ (олус намытатыллыбыт
аарымнан) 2884 тыһ. солк.
түһүбүтэ. Дьэ оной, государство
бирбит улахан көмөрүн туох
да туһата суох хаалдарбыт кэ-
лээтэ буоллубут.

Бу актылар сыллар устала-
рыгар билини оройоомуттар
сүөһү ханнык да сыстыгыннаах
барыта таарамматаба. Онон
итиһчэ мнах сүөһү уонна сылгы
өлүүтэ. итиһчэ ахсааннаах то-
рүөһү итэвэс ылымыт бичичи-
нэлэра, итиһчэ хороһуу тах-
сыытын төрүөтэ тэһөөһүн үлэ-
бэр итэвэстэриг сэтталлар дии-
лтиһхэ нааза.

Онгоодор күн бүгүүнтэр дээр
уулаах чнахтары абатын рачи
на букатын ситэтэ суох олохто
нор. Ити мэлтэх туруктаах н
рейтэр төрүүлэлэригэр тивдэ
пиннэхэ барытыгар биллэр суол
Үгүс сирдэргэ санга төрүүб
ылымын ситэтэ суох бэлэмнэх
көрсөллөр. Нырэй тилимийл
олер түбэлтэтэ үгүстүк таһа
биллэр.

Сорех сэдэргэ атырч одустай арийдх, кинилэр хаачыстыбалага намылах буолан, айнах кытаарааһына онтон эмнэ тутулуктаах. Оттон төрөлкөй төрүүнү ылымна оруннаахтык быһаарып, искусственный буоһатымы курдук биһирэммит ньыма билигин дг аһара бытаанынып олоххо киллэриллэр. Ол оройуон саамай бөдөх хаһаайыстыбата Субурууснай аатынан совхоз Сылангаары уонна Кытаанахтаары отделение дорыгар искусственный буоһатымытылларгытар совхоз салаататт сөптөөх усулуобуйаны тэрийбн өссө да наадалааһынан аару ндигиттон көстөр. Бу икки отделение совхоз сүбүүтүн икитиги тигер саамай буоһаар суолтаны ыаллара биллэр.

Соёх хаһаайчистыбаларга үл-
повой хотоннору тутуу олус бы-
гаарда. Быыл ынталлыбыт хо-
тоннору паспортдаанын кордо-
лорунэн, ордук совхозка биллэ-
ни кордобулга кыратык дараа
тутасалар биир да хотон суот
билиниэ. Дьэ ити түмүтөр ол

ноғор сүзбү китингін бастың
нара бейлелерін сатабылларың
кыахтарын сата туынымдтар
Кинилер сыралаах үзделер ар
дылар туох да түмүтө сүөх хаб
дылар.

Сүеһү нитинингэр баар үһи ахтыллабыт бодон дьаһретэ; таһаарбаг буоллар, өрөйүөн-хаһайыстыбалара билиги ахтыбы хоромнууларбытын таһаарыа суох этилэр. Итинник ньочоот, сүүгүүлэрэ лаппа арийыах этэ. Бу барыта ынах сүөһүгү уони; сылгыны нитинигэ ытыллар тэрээһин үлэлэр ымылаах таһым наахтарыттан, көтүмэхтарыттан торуоттаахтар. Оһон, бу хань туоратарга тэрээһин үлөнү тул сарыы хоромнууну суох өнөрүү тоҕо диин үтүмүктүүр сөп. Оһи, бары ынахтар бастыг оһытта; уонна усулуобуйала; билиэх толору бааллар.

Н. МАХЧАГАРОВ,
управление старшей
экономика

Үчүгэй дьон туйгунан кэспибит

ДЬОЛУ БУЛЗУТ ДЬОН

Токсуниңу томороон тзынына
та торолуйан, будулган тумана
будулуйан аххан турара, ол
бзынынан кылымчыг күн өл-
беөдүйө ендөйө усту турбута.
Арвааттан үрөр, сытын чыс-
каан тмал кини сиройин бшны-
та кымнызымыр. Ону көрөй-
бөккө нире-талах нидэбит, кө-
рөй-хатыг көнөлөбөит, талмы-
талба хокуу нуурдаах Таатта
үрөх биңир бөртөхөй томторгус
дөөрө Аджаконтанта тшнөбүй.

Кийрбитим ким да суох. Хоп-гурдун хомуллубут ырааа хогору көрө турдахымча, арыахай харахтаах «эр киһи» биһир хостон аргыый сэрэнэн тыаһа суох сымдыарыйан тадыста.

— Туурам, ким ошотодун, патым-суолун кийин? — диген чыйтабын

— Маайна, Ньукундай оҕото-
бун, аатым Марк, — дьээн чау-
чутта.

Ити курдук кәсіпшілік
истәхкитиңиз, дүң кәргәңиңиз
күргүмнөх үләннүгүз бири-
тәң бири кириңиз ириләр, Толя
чатышыңиз оттук мас бәләмнө-
биттәр, әрбәзбиттәр, хайманпы-
гар, Володя уонна Сеня мас
көтөвү мадьялытан кириләр
кыры-кырылларынан кысты
жуустулар.

— Доргобо, кохтоох үлэлзэх
хэргэн хүндү аята Николай
Дмитриевич! Эи үрдүгэр ном-
нуо элбэх хаар түһэн, баттах-
хэр кырдыны бөлөгтүн норо-
бун...

— Дорообо! Ээ, кырдын. Кы-
баллаах кырымчык ологу

ааһан аны маришак-аргынах
кннн быһымынан, оһолорум
туһаларыгар кннннн эрбнн.
КсҮбүтүн курдук, аны бастаан
үлэлэри тулуппат дьоммут. Вэ-
раһа көрүстэ сайынбын көмүс
дөмчүбөр кетегей, көрөн-хара-
һан улааттанныарбыт, күһүгү
көрбүт күндү оһолорум аны
үөрөхтэх буохалларыгар тини-
лэһим,— дин-дин убаас быта-
һын быһыһынан сага таһаарып
блчыгырын олордо.

Бу—Хатылы нэхилсгэр 11
оолороо дьолдоох нэргэннэлэр
Мария Ивановна уонна Нико-
лай Дмитриевич оолоро туһа-
ларыгар киирэн эрдэлэртэн

ким барыта үөрэр. Улахан уоллара Толя бэйыл Советской Армияда икки сыл сулууспалаан баран, бэйэтин соххоһугар илээн үлэтин сымдаар. Кини анынан уол, Коля университетка үөрөнэ сымдаар. Улахан кыыстары Марианна Хатылы орто оскуолатын онус кылааныгар «4», «5» сынааларынан үөрөнэр. Үрдүк үөрэхкэ барарга билигинэтиэн бэйэмнэни дуулуурдахтук үөрөнэр. Марианна үчүгүйдик үөрөнөр эрэ буолбатах, кини 10 «Б» кылаас комсомольской группатын үлэтин тупсарда. Бэйэтин төбөһүстэригэр авторитетынан туһанар, итэрэстэргэ айдалыспат, сыл аҕарыгар биэр эрэ оҕо ситиһпэт. Оттон аҕыс кылааска үөрөнэ сымдаар Володялара үүнэн илэр дуобатчытынан биллэр.

Аңаларга тоһи да марыбаж-
аргынах буолбутун иһик, со-
хоз производствотыгар актив-
найдык кыттар. Сайыл от от-
тообута, оттон билигин запар-
никка үлэлиир.

Ити нэхи ардыгар нүн хайы-
үйэ кинрэ охсон, хыһынты
борунгуй кыһа бүрүүккээн кэл-
лэ. Наадалаах киним Мария
Ивановна кэллэр кэлбэтэ.

— Чо, Николай Дмитриевич, элиги дээлтүт — оюлоргут, оюн оюулангы кытта бингиз кишлери үчүгөйдик интихкха, поруг хааайыстыбатыгар үрдүк культуураах, дөгитер балылдээк үлөнттери бөлөм-лөн тааарыахха, — динби.

— Оголорун үөрөхтөөн сөзүн үлэһин буола улаатталар, бэйэбитин дьоллоорунан ааһыныах ытбыт. Баһын дьолбут, баайбыт-дуолбут оголорбут буоллаҕа дии, — диин баран оголорун дикси таптыыр, эрминтэ характарынан ойдуустук көрүтүлгөн кэбистэ.

Эйэлэх нэргээншилэр эрэл-
лэрэ туолуода. Оюу байнгин
игэвэйбнэ.

Н. СОЛОВЬЕВ.

Колхозундай түтүү ветеранын түһүнан кэпсиибит

Үлэ боччумнааж төлөбүрэ

Григорий Егорович Турангаев 1903 сыллаахха Алабага «Күрдэр» диил ситэ биһиги дьааһы кэргэнгэ төрөөбүтэ. Ийэте элбүтүн кэннэ уон сааһыттан элбэх кыры биһаатарын итти, корүү хаайыи түбүгэ киинэе сүжтэриллибитэ. Окон ого сааһыгар өмшүүр-кэрүүтүр, үөрөнөр мөдү биһаатарэ. Арай уон сэттэтигэр сылдьан киһиттөн үөрөнөн ханныктык ээстик аарар, суруйар буолбута.

Гингорий Егорович суур-
бачча сазымтан обществен-
най олохто үлэлэһэн барыта

1927 сыллаары аан бастагы быыбартан саалаан 27 сыл устатыгар олохтоох Совет депутатынай, онтон сэтгэ сылыгар нэбиллээх Советин исполкомун председателинай табылаар. 1930 сыллаахха «Дүөлү» табыарыстыбаны тэрийэччилэргөн бириэстэра. Ол сыл колхоз бырабыллан-ныатын председателинай, хоһуу бригадириинэн, үгүт табыарынай ферма сөбүлэс-сөйүнэн үлэлаабата. 1963 сылтан күн бүтүкүгөр диэри Чыаппара ирэсбэй учал-тагар халһайыстыбаннай чаас сөбүлэссөй.

Кини билигин тооо да 64
саяастарын пини, суурбичча-
лээх уолаттарган итэҕаһа
суох сымдамнык тутвар-хап-
тар. Эдэр өдөрүна, аттана-
рын абааһы көрөн, сатыы
сыйдыарын өрдөрөрө. Ол күр-
дүк, 1930 сыллаахха Чэ-
көөххө буолбут оройуоннар
антиэтэрин муныбаар Бахсы
түтөрүтүгэн ортотуга; биирдии
конуталаан кэлэ-бара сатыы
сыйдыбыта. Оутон 1942 сыл-
лаахха 10 ыстоох Дойду
Бахсытыгар кыстаан, өлөрөр
дьонугар заемна суруттара
сатыы күнүнүн түспүтүлээх.
(Вутуутун 4 стр. көр.).

(Бүтүүтэ. Иннин 3 стр. көр).

1947 сылтан СССР чилинэ Г. Е. Турантаев билигин лагана колхозун, нэһилигин общественной олоһор активнай каттыны ылар. Колхозтаабы тааарысты суут председатели, наоднай хонтуруон нэһиликтээги группаны уонна колхоз ревизионнай комиссиятын чилинэ. Итинн сөргө сыл айы оттоонун сезонугар кыра ороһортон эвено тарийин, ону салааан колхозугар улахан көмөнү олгоһор. Колхозунай туура ветеранын ити курдук үһүн сыллаах сыраллаах үлэтин үрдүктүн сыаналаан киһиэхэ 1962 сыллааха коммунистическай үлэ ударнигынан бочуотуулаах аата иһэриллибитэ.

Г. Е. Турантаев эгилэ суох, дуулуудаах үлэтэ үр-

дүктүк сыаналаммыта. Саха АССР 40, Советскай былаас 50 сыллаах юбилейдарыгар Саха АССР Верховнай Соётын Бочуотунай грамоталарынан, 1941—45 сс. Ава

дойдуу көмүскүүр Улуу сэрии кэмгэр «Килбиэннээх үлэтин иһин», «Германияны кыйып иһин», Кыайыы буолбута 20 сыла уонна В. И. Ленин төрөөбүтэ 100 сыла туолуутугар юбилейнай медалларыннан наараадаламмыта.

Сотуртаадыта Карл Маркс латынан колхоз колхозтаахтара бэйэлэрин уопсай мунууларынгар Григорий Егорович Турантаевка ийгэ 60 солкуобайдаах персональнай пенсияны аныаһа уураах амыннылар. Ити үлэ киһитин истинник бочуоттааһын хоһо бура.

А. МОХНАЧЕВСКАЯ,
революцияга уонна үлэсэ албан зат оройуоннаабы нулуубун чилинэ.
Снимок: Г. Е. Турантеев.
П. ПОПСВ фотота.

Хаан-уруу Коммунистическай партия буолаары турар XXIV съезини чилингэр оройуонга «Албан зат айыһа, партия сырдыгына» диил до-мэтөөх уус-уран самодеятель-ноһы көрүү-конкурс үһүс түмүк туура сэрэдэ, кулуун тутар ий 24 күнүгэр Кулуутара оройуоннаабы дьэтигэр аас-ныт сыллааха уус-уран самодеятельноһы көрүү кыа-йыһаабы—Калинин аатынан колхоз ыччаттарын киһи про-граммалаах концермынан саби-ланыа. Саалааа дьык курдук муштубут көрөсчүтүр 31 ки-һилээх коллектив толорууту-гар «Эдэр сааспыт, комсомол», «Хаан-уруу партия, эи иһит» диил хордары, үккүүһүттэр бөлөхтөрүн толоруутугар «Тачанканы», Молдавскай үккүүнү, Иннокентий Парфе-нов билигэ «Легионеры» оонньоонуну, Мария Никоно-ва, Екатерина Шеломова, Анна Васильева ыралаары көрө-сөөн иһиттихэр. астына көрдү-лэр.

Калининнар концердараан комитеттэн Хонтозо нэһили-гин уус-уран самодеятельно-һын концерда көрдөрүлүннэ. Хонтозолор Грант Григорий музикалыгар «Эйиэхэ, партия сырдыкка» хор уолс тибил-лак өрө күүрүүдээхтик төлө-дүлэр.

Уолаттар «Раз, два» диил

ансамбллара, Елена Никонова, Наталья Тарабукина «Студент кыыс ырыата» дуэттар, ман-ныксыт Елена Никонова «Той, бохой», «Дорообо, сарсыарда» солотара, квартет толорууту-гар Денис Давылов, мелодия-тыгар «Чурапчы», Афанасий Аммосов бэйэтин тылыгар уонна мелодиятыгар «Өрөгөй-дөөх күһүрбөр» солота и-төөччилэр дохсун ытис тайы-ныларынан доһууолланыа.

Үһүс түмүк туур бу ий 31 күнүгэр диири аныттылар. Вилсинг, кимнээх хаһан кон-церт көрдөрүллөрүн.

Кулуун тутар ий 27 күнүгэр Киһэ 7 чаас 30 мүн.—Хаты-ты нэһилигин коллектива.

Кулуун тутар ий 28 күнүгэр Киһэ 7 чаас 30 мүн.—Со-лоһеи нэһилигин коллектива.

Киһэ 9 чаас 30 мүн.—Карл Маркс латынан колхоз коллектива.

Кулуун тутар ий 29 күнүгэр Киһэ 7 чаас 30 мүн.—рай-центр холбоһуктаах коллек-тива.

Кулуун тутар ий 31 күнүгэр Киһэ 7 чаас 30 мүн.—Ха-йахсыт, Чакыр, Хадаар нэһи-лигэтир коллективтара.

Уус-уран самодеятельноһы көрүү-конкурс түмүк оройуон-най концерда—муус устүр ий 4 күнүгэр. Тийэтэин, кулуут-ра оройуоннаабы дьэтигэр, талааннаахтар концертарыгар!

Швейцария. Бернра «Ат-менд» кыйыгы стадион сана дьэти шайбалаах хоккейга 1971 сыллаабы аан дойдуга бастылар иһин күрэхтэһиһэ аһаан туту-луһа. Кураһтэһин кулуун тутар 19 күнүттэн сараланыа. Киһи муус устар 3 күнүгэр күмүһтэ-ниһэ. Кэчэк трибуналары 11 тыһыһыта көрөсчүтүр кэллэ-риэхтэрэ.

Е. КОРЖЕВ. фотота.
ССТА фотохрониката.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

Кубоктар былырынггы хаһаайыннарыгар

КЫТААНАХ. Манна ула-хан дьон уонна орто оскуола-лар үөрэнээччилэрин хайыһар-га оройуонга бастыыр иһин күрэхтэһиллэрэ буолла.

Кыра кыргыттар сырымыла-рыгар 28 үөрэнээччи сүүрбү-түттөн интернат-оскуола спортсменката Надя Борисова бастаһа. Салты уолаттар 5 км сүүрдүлэр. Оһио 25 мүн.

05 сөк. кэлэн Хатылы оскуола-тын үөрэнээччигэ Захар Седа-вищев бастыг көрдөрүүлүннэ.

Дьахталлартан республика «Урожай» общественны иһин төгүллээх чемпионката Енато-рина Макарова бу да сырымга таһыларын булбата. Киһи Су-буруускай аатынан совхоз

чиһин көмүскүүр. Эмиэ сов-хоз спортсменката Клара Ма-карова 3 мүнүүттөн куотан Эрихти Эрнестин аатынан кол-хозтан сылдыар Эверстованы үһүс миһэтэре хаалларда. От-тон кыра кыргыттар чемпион-каларынан интернат-оскуола үөрэнээччигэ Талд Оксенова буолла.

Эр дьоннор күрэхтэһиллэр-гэр Эрихти Эрнестин аатынан

колхозтан Алексей Енграфов, Дмитрий Попов, Субуруускай аатынан совхозтан Гавриил Попов, Николай Захаров, спорт ветераннара Иван Попов, Егор Дьячковская курдук оройуон билиһилээх спорт-сменнара кытынылар.

Ветераннартан уолаттар дь-даны хаалсыбатылар. Киһилэр чемпионнара Дима Варашков (Кытаанах) 10 километрге 43 мүн. 56 сөкүүндөнөн кэллэ.

Күрэхтэһин эстафетатан тү-мүктэннэ. Оһио Эрихти Эрне-стин аатынан колхоз хаһаа-йыта совхоз хамаандатын күмө сөкүүндөнөн бырахта. Кыта-нах орто оскуолатын хамаан-та дьирэһиһэ 8 мүн. 34 сөк.

хаалларан эрэлээхтик бас-таата. Кыра кыргыттарга ин-тернат-оскуола спортсменка-лара таһыһахтарын булбатылар. Уолаттарга эмиэ кытаанахтар.

Икки мүннээх күрэхтэһин түмүгэр кубоктар былырыны-гы хаһаайыттарыгар, Субу-руускай аатынан совхозка уон-на Кытаанах орто оскуола-тыгар хааллылар.

Н. КОРКИН.

Тутуһуннарбатыбыт

— Выхаживать. Марш!

Бэлэм турбут кыыс, иннин дьэки нөрүйөөт. икки тайах ма-һыан таһыт аһыһаан кэбиһэр. Хайыһарларын хардары-таагы сыһыа таһыталаан, икки иһити-вэн эрчимнээх-эрчимнээхтик аһ-ныһахтаан, ырааттар ыраатар. Билиги оройуонмут иһингэр Саха сирин тыатын хаһаайысты-батын үлэһиттэрин профсоюзун кыйыгытты спорттакнадыгар ха-йыһарга күрэхтэһин ити курдук сараланыа. Кыргыттар кэһилэ-риттэн эр дьон уонна уолаттар 15 км. стартылаһар.

Кыргыттарга совхоз маннык-сыта Екатерина Макарова дис-танциятын 24 мүн. 12 сөк. тү-мүктөн Чурапчыга бастакы кыйымын аралар. Киһиттэн 2 мүн. 47 сөк. хаалан кэлбит Клара Макарова иккис, Уус-Ал-дантан Раиса Попова үһүс фи-ниһтииллэр. Эмиэ ити дистан-цияда кыра кыргыттарга интер-нат оскуола үөрэнээччилэрэ Тана Оксенова бастакы, Мэти Решет-никова иккис, Рая Колодезнико-ва үһүс миһэтэлэри ылаттааты-лар.

Эр дьоннор спорт маастарыгар кандидат Алексей Енграфов дис-танциятын 1 чаас 02 мүн. 25 сөк. түмүктөннө. билиги үһүс чемпионкуттунан буолла. СССР спордун маастара Семен Черно-градская Уус-Алдан Алексейтан 24 сөкүүндөнөн хаалан кэллэ. Оһон иккис миһэтэһин доһуулар-га тийдэ. Маастары 3 сөкүүн-дөн куоттаран кэлбит билиги Николай Захаровтыг үһүс буол-ла. Уолаттарга Дмитрий Бараш-

ков (Чурапчы), Тирсвай (Өлүөхү-мэ) Борисов (Якутскай) биһис-тээх миһэтэлэргэ тигистилэр.

Иккис күн билиги хайыһар-дыттарбыт ыалдыттарын осе-лаһа баһыйдылар. Кыргыттар 3х3 эстафеталарыгар К. Мака-рова Т. Оксенова, Е. Макарова састааптаах билиги кыргыттар-быт Степанова. Ноговицкая. По-пова састааптаах уус-алданнары 4 мүн. 34 сөк. быраһан кыай-дылар. Үсүһү Иванова, Евдох-рова, Савина (Нам) ыаллылар.

Эр дьоннор билиһинтэн Г. По-пов, Н. Захаров, А. Енграфов сүүрдүлэр. Итинн таһа спорт ветераннарын хамаандата (В. Дьячковская, Н. Попов, Д. По-пов) ачыты таһынан кытыныа. Бастакы хамаандабыт түөрт аһаг көс сирин 2 чаас 11 мүн 04 сөк. кэлэн эрэлээхтик бастаата. Иккис таһыһыт Уус-Алдан ха-маандата (Стручков, Крылов Чир-ноградская) билиги дьоммуту-тан 2 мүн. 46 сөк хаалан кэллэ. Оттон билиги ветераннарбыт ки-һиллери советох сөкүүндөнөн куоттардылар. Хамаанданан үһүс киһетини сунтаардыр ыаллылар.

Үһүс күн эр дьон 30. уолат-тар 20, кыргыттар 8, кыра

кыргыттар 3 км. сиргэ сүүрдү-лэр. Кыра кыргыттарга Т. Око-мова, М. Решетникова, Р. Коло-дезникова, кыргыттарга В. Ма-карова, Р. Попова, К. Макарова биһис-тээх миһэтэлэри ыаллы-лар.

Үс көстөөх уһуһуктаах айа-ны ким хайа иһиннэ А. Енгра-фов түмүктүүр. Киһи билиһэтэ 2 чаас 09 мүн. 29 сөк. Иккис Н. Захаров, үһүс Г. Попов кэ-лэһинэр. олохтоохтор үөрүүлэрин өсөс чигэттилар. Спорт маастара С. Черноградская маастарга кан-дидат Павел Харитонов (Якут-скай) комитеттэн билиһинэн кэл-лэ. Уолаттарга, куутуудулуутун курдук, Д. Барашков чемпион-наата. Ол комитеттэ Аржаков (Уус-Алдан), Вензель кэ-лэ-тиһэлээтилэр.

Көстөрүн курдук, Чурапчы дьонно ыалларытын хайыһарга тутуһуннарбатыбыт. Оһон тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин профсоюзун уобаластаабы коми-тетин кубогун, ыһыппыһын илдьэ хааллыбыт.

П. ПОПОВ.

Редактор Н. П. СИДОРОВ

Бу дьыл муус устар 10—11 күннэригэр Дирин орто оскуола-та ыһылыбыта 50 сылын туолар быраһыһыгар оскуола урунку үөрэнээччилэрин, учууталларын, бу оскуоланы бүтэрбит дьону ыһырабыт.

Муус устар 10 күнүгэр 10 чаастан «Көлүөнэлэр көрсүһүүлэрэ». Үөрүүлээх кинейна. 19 чаастан үөрүүлээх минтин.

Муус устар 11 күнүгэр культурнай-маастаһай дьаһаллар. Ахтыһааргытын, хаартыһааларгытын, эбэрдалэргитин ыһааргы-тыгар көрдөһөбүт.

КОМИССИЯ.

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Чурапчы ээлиһиннээтэ, Карл Маркс уулусса 12 №-ра.
РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОННАРА: редактор—0—89, тыа ха-йыһыстыбатын уонна культура, олох-дьаһах өтөллө-рө—0—90, уопсай өтөл—0—91, типография—0—95.
Редакцияга ыһтар сурукка таһырыһы, аһыһыһыһы, аһы-аһа аһыһы таһыру суруулууһаааа.